

Ligjërata 10

Sistemi i kostove standarde dhe analiza e variancës

KONTABILITETI MENAXHERIAL

© 2014 Ylber Prekazi

Java e dhjetë

- Standardi
- Shmangiet e materialit direkt
- Shmangiet e punës direkte
- Shmangiet e shpenzimeve indirekte
- Regjistrimi dhe raportimi i shmangieve nga standardet

Standardet

Aranzimi i standardeve

Kërkojnë përpjekje të përbashkëta të kontabilistëve, inxhinierëve dhe personelit tjetër menaxherial.

Llojet e standardeve

Standardet teorike (Standardet ideale).

Standardet rrjedhëse të arritshme (standardet normale).

Rishikimi dhe revidimi i standardeve

A duhet të korrigjohen kur më tutje nuk reflektojnë kushte operative prej të cilëve priten.

Kostot standarde

Kostot standarde janë:

Të bazuara në shumat e para përcaktuara.

Të shfrytëzuara për planifikimin e punës dhe kërkesat e materialit.

Nivel i lartë i mbarëvajtjes.

Principe për matjen e mbarëvajtjes.

PËRLOGARITJA STANDARDE

Kosto standarde paraqet atë kosto të lajmëruar brenda një periudhe përlogaritëse por të arsyetuar në tërësi në shumën në të cilën janë paraqitur

Me këtë rast duhet dalluar:

- *Standardet e përcaktuara sipas masave dhe parallogarive të përcaktuara në mënyrë teknike – teknologjike*
- *Standardet empirike (eksperimentale) të bazuara në vlerësim*
- *Standardet e kombinuara*

...PËRLOGARITJA STANDARDE

- Standardizimi i koston mund të kryhet në mënyra të ndryshme. Standardi i koston nënkupton shumëzimin e sasisë së harxhimeve standarde me çmimet standarde. Sasia e harxhuar përcaktohet në bazë të analizave detale dhe inçizimit të situatës, që nuk nënkuptojnë asgjë tjetër përveq normativit të realizimeve të mundshme
- Në disa situata ato mund të përcaktohen shumë lehtë. Psh. **standardi i automobil** duhet saktë të përfshijë pjesët të cilat do të montohen në automobil, dhe se këtij standardi nuk mund t'i mungojë asnjë pjesë sado e vogël qoftë, kështu që standardi i harxhimit përcaktohet si prodhim i numrit të automobilave të cilët planifikohen të prodhohen dhe numrit të pjesëve të llojit të caktuar të cilat do të montohen në atë automobil
- Diferencat në mes të sasive të planifikuara të harxhimeve të pjesëve rezervë dhe sasisë e cila fitohet sipas kësaj procedure, ka të bëjë me sasisë e prishura, të thyera, kallot etj. të cilat poashtu mund të standardizohen

...PËRLLOGARITJA STANDARDE

Mirëpo, ka raste kur sasia e planifikuar dallon dukshëm nga ajo e realizuar. Kështu psh. në xeherore, nga xehja e cila do të eksploatohet, planifikohet që do të mund të jetë e shfrytëzueshme prej 10%, ndërsa në bazë të përvojës është konstatuar se ajo mund të shfrytëzohet vetëm 7%.

Standardi i shfrytëzimit të xehes duhet të caktohet në bazë të studimeve teknologjike të cilat mund të përcaktojnë standardin në bazë të kualitetit të xehes i cili poashtu mund të jetë i ndryshëm nga periudha në periudhë. Me fjalë tjera, standardet përcaktohen në mes të dy sasive prej të cilave njëra është ideale, ndërsa tjetra normale apo e realizueshme

...PËRLLOGARITJA STANDARDE

Kur flasim për sistemin e kostos standarde, duhet definuar disa kategori të cilat kanë të bëjnë me koston standarde për njësi, e ato janë:

- **Standardi sasi** – është komponentë e koston i cili bazohet në sasinë e standardizuar për njësi të produktit të gatshëm. Standardi sasi shprehet në formë të inputeve të cilat maten, psh. kilogram, metër, litër, orë, etj.
- **Standardi çmim** – është komponentë e cila bazohet në çmimet standarde për çdo masë të standardit sasi. Standardi çmim zakonisht shprehet në njësi matëse siq janë €/kg, €/l, €/h, etj.

...PËRLLGARITJA STANDARDE

Në saje të shpeshtësisë së azhurimit, standardet ndahen në:

- 1) Standarde bazike – paraqesin standardet të cilat nuk ndërrohen derisa të mos ndërrohet prodhimi përfundimtar, procesi i prodhimit apo ndonjë faktor tjetër themelor në procesin e prodhimit
- 2) Standardet rrjedhëse – paraqesin standardet të cilët marrin parasysh kushtet aktuale dhe të cilët mund të arrihen gjatë periudhës përlllogaritëse

...PËRLLGARITJA STANDARDE

Sipas shkallës së kërkesave që parashtrohen ndaj zbatuesve, standardet ndahen në:

- 1) Standarde ideale – janë standardet të cilët mund të arrihen vetëm nën kushtet ideale të punës. Këto standarde paragjykojnë efikasitetin më të lartë të mundshëm, shfrytëzim maksimal të kapaciteteve, çmime më të ulëta të mundshme, materiale të cilësisë më të lartë, etj.
- 2) Standarde mesatare – janë standardet të cilët janë kalkuluar në bazë të mesatares së shpenzimeve për disa periudha të kaluara të përlllogaritjes
- 3) Standarde praktike – janë standardet të cilët janë mjaft të lartë, por prapëseprapë mund të arrihen pa shkaktuar shmangie të larta

...PËRLLOGARITJA STANDARDE

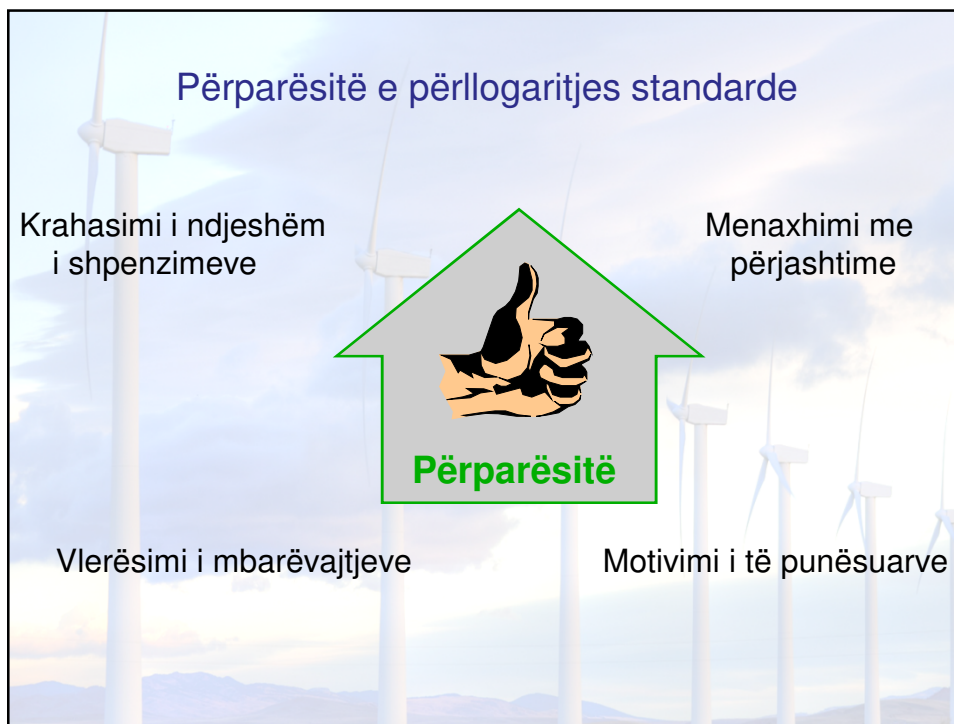
Se cilat standarde do të zgjedhën varet prej llojit të ndërmarrjes, llojit dhe ndërlikueshmërisë së procesit të prodhimit, llojit dhe sistemit të kontabilitetit, etj. Por, kryesisht ato duhet:

- Të mos jenë tepër të lartë apo të ulët
- Të vendosen për ato shpenzime për të cilat besohet se do të jenë shtytës kryesor gjatë procesit të prodhimit
- Të bazohen në të dhënat objektive
- Të jenë të pranueshëm nga ata të cilët i zbatojnë

...PËRLLOGARITJA STANDARDE

Standardet më të shpeshta në ndërmarrje prodhuese janë:

- Standardet e materialit direkt
- Standardet e materialit ndihmës
- Standardet e punës direkte
- Standardet e punës ndihmëse
- Standardet për çmime furnizuese të materialit
- Standardet për shpenzime indirekte (të përgjithshme) duke përfshirë marketingun, shitjen, administratën, etj.

Përcaktimi i standardeve të materialit direkt

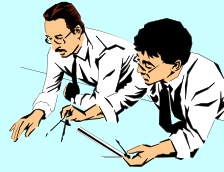
Standardi i çmimit

Përfundimisht, është shpërndarë materiali me zbritje.

Standardi i sasisë

Dizajnimi i produktit dhe përcaktimi i sasisë

Përcaktimi i standardit të punës direkte

Standardi i pagesës

Përcaktimi i pagës përmes kontratës së punës

Standardi kohor

Përcaktimi i kohës për secilin operacion punues.

Përcaktimi i standardit të shpenzimeve indirekte variabile

Tabela e kostos standarde – Kosto variabile e produktit

Tabela e kostos standarde për një njësi të produktit mund të duket kështu:

Inputet	A	B	A x B
	Sasia standarde apo orët	Çmimi standard apo mëditja	Kosto standarde për njësi
Materiali direkt	3.0 m.	\$ 4.00 për m.	\$ 12.00
Puna direkte	2.5 orë	14.00 për orë	35.00
Shp.indirekte variabile	2.5 orë	3.00 për orë	7.50
Kosto totale stand. për nj.			\$ 54.50

Standardi dhe buxheti

A janë standardet të njëjta me buxhetin?

Buxheti
përcaktohet për
kostot totale.

Standardi përcaktohet
për koston për njësi.

Standardet zakonisht
shfrytëzohen për
vendosjen e
përbashkët në buxhet.

ANALIZA E SHMANGIEVE

Zakonisht, shmangiet mund të paraqiten si pasojë e:

- Shpenzimit më të madh apo më të vogël të materialit të punës (shmangia sasiore)
- Ndryshimit të çmimit të materialit të punës (shmangia monetare)
- Shpenzimit më të madh apo më të vogël të orëve të punës direkte (shmangia sasiore)
- E ndryshimit të bazës për pagesë të orëve të punës direkte (shmangia monetare)
- E ndryshimit të shpenzimeve të përgjithshme variable
- E ndryshimit të shpenzimeve të përgjithshme fikse, etj.

Shmangiet e kostove standarde

Shmangia e koston standarde është shumë prej të cilës dallon një kosto aktuale nga kosto standarde.

Standardi

Kosto

Kjo shmangie është **e pa favorshme** sepse një kosto aktuale tejkalon koston standarde.

Analiza e shmangieve dhe menaxhmenti me përgjashtime

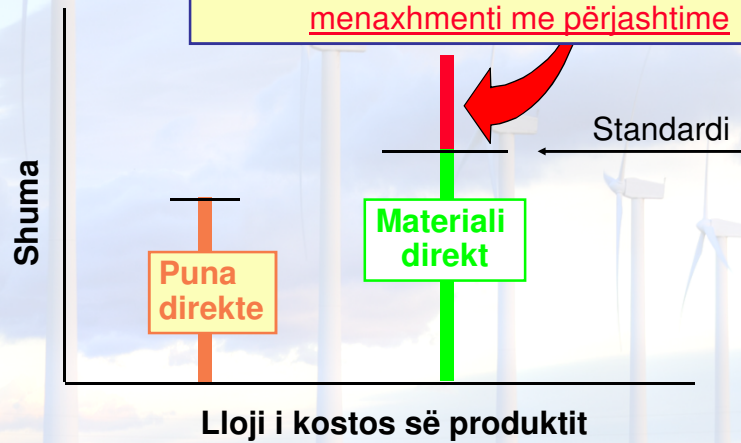
Si ta di se silën shmangie ta hulumtoj?

Shmangiet e larta, në shuma monetare apo si përqindje e standardit?

MENAXHMENTI ME PËRJASHTIME

Menaxherët fokusohen në sasinë dhe koston që tejkalon standardet, në praktikë e njohur si menaxhmenti me përjashtime

Menaxhementi me përjashtime

Pasi që kolesterolit tuaj është më i ulët se **200**, ai është në shkallë të pranueshme

Kolesteroli = 170

Pasi që kolesterolit tuaj është mbi **200**, duhet të bisedojmë për dietën tuaj dhe ushtrimet

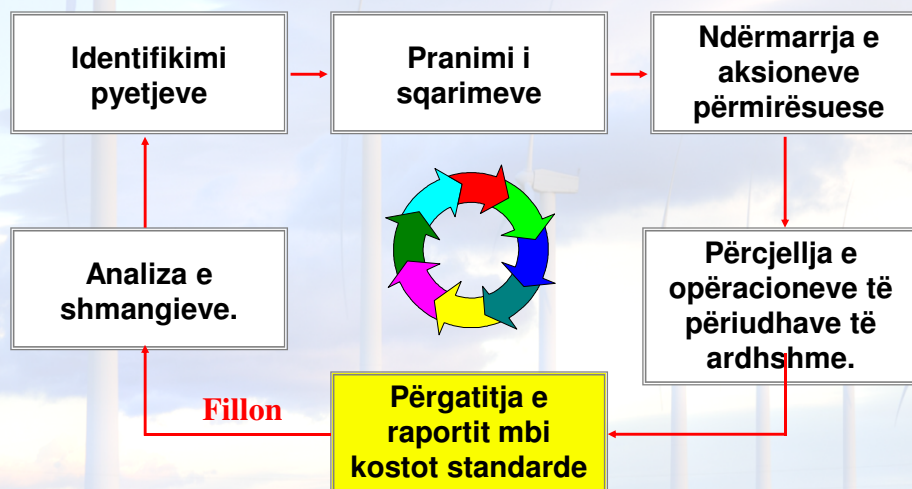

Kolesteroli = 240

ANALIZA E SHMANGIEVE

- Si pasojë e aplikimit të çmimeve standarde të kostos në përlogaritjen interne, lajmërohen shmangiet në mes të shpenzimeve të plota dhe atyre standarde
- Këto shmangie evidentohen në llogari të posaçme, jo vetëm në kuadër të prodhimit, duke ofruar kështu të dhëna me rëndësi për analiza ekonomike

Cikli i analizës së shmangie

Analiza e shmangieve të kostos

Shmangiet e kostos standarde

Shmangia e çmimit

Shmangia e sasisë

Diferenca në mes çmimit aktual dhe çmimit standard

Diferenca në mes të sasisë aktuale dhe sasisë standarde

Modeli i përgjithshëm i analizës së shmangieve

Sasia Aktuale
×
Çmimi Aktual

Sasia Aktuale
×
Çmimi standard

Sasia Standarde
×
Çmimi standard

Shmangia e çmimit

Shmangia e sasisë

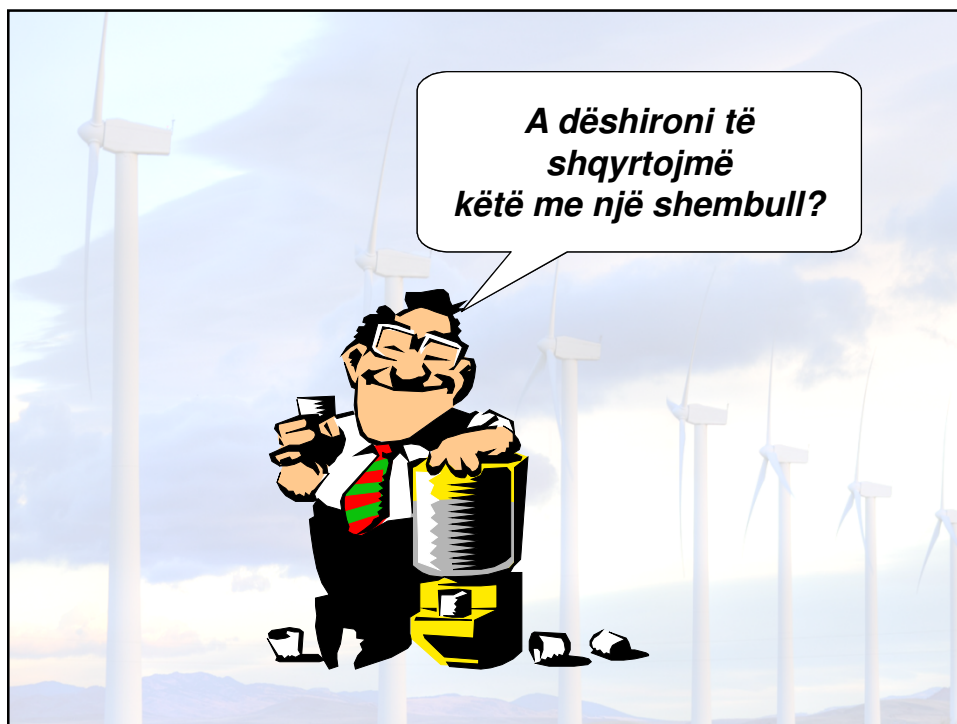
Çmimi standard është shuma që duhet të paguhet për sigurimin e burimeve.

Shmangia e çmimit të MD

$$(SA \times \text{ÇA}) - (SA \times \text{ÇS})$$
$$SA(\text{ÇA} - \text{ÇS})$$

Shmanget e sasisë së PD

$$(SA \times \text{ÇS}) - (SS \times \text{ÇS})$$
$$\text{ÇS}(SA - SS)$$

Kosto standarde e prodhimit

- Kompania ka shpenzuar më shumë material (13.784 kg) se sa sasia standarde për nivelin e dhënë të prodhimit (13.454 kg) por ka shpenzuar më pak para (16,540.50 €) se sa standardi për nivelin aktual të prodhimit (20,181.00 €). Kjo ka ndodhur për shkak të arsyeve:
 - Ndryshimit në sasinë e materialit të shpenzuar për njësi, dhe
 - Ndryshimit të çmimit të materialit bazë

Kosto standarde e prodhimit

a) Shmangia e sasisë së materialit:

$$VSM = \text{ÇS} (SR - SS)$$

$$VSM = 1,5 (13.784 - 13.454)$$

$$VSM = 495 \text{ €}$$

Ku:

Shmangie jo e favorshme e sasisë

$$20,181.00\text{€} / 13.454,00\text{kg} = 1,50\text{€/kg}$$

Kosto standarde e prodhimit

b) Shmangia e çmimit të materialit:

$$V\text{ÇM} = SB (\text{ÇR} - \text{ÇS})$$

$$V\text{ÇM} = 13.784 (1.2 - 1.5)$$

$$V\text{ÇM} = - 4.135 \text{ €}$$

Ku:

Shmangie e favorshme e çmimit

$$16.540,50 / 13.784 = 1,20$$

Kosto standarde e prodhimit

Shembull:

Orët standarde të punës	1.232
Orët reale të punës	1.288
Paga mujore	310 €
Nr i punëtorëve	8
Orët ditore të punës	7
Çmimi standard i orës	2,01 €
Çmimi real i punës	1,93 €

Kosto standarde e prodhimit

c) Shmangia sasiore e punës direkte:

$$\begin{aligned}VSP &= \text{ÇS} (\text{OPr} - \text{OSt}) \\VSP &= 2,01 (1.288 - 1.232) \\VSP &= 112,73 \text{ €}\end{aligned}$$

Shmangie jo e favorshme e sasisë së punës direkte

Kosto standarde e prodhimit

d) Shmangia çmimore e punës direkte:

$$V_{\zeta P} = OPr (\zeta R - \zeta S)$$

$$V_{\zeta P} = 1.288 (1,93 - 2.01) = -112,73 \text{ €}$$

Shmangie e favorshme
çmimore e punës direkte

Kosto standarde

Një shembull tjetër

Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona

Materiali direkt:

€5.00 për metër katror 1 x 1.5 metër katror €7.50

Puna direkte:

€9.00 për orë x 0.80 orë për palë 7.20

Shpenzime indirekte:

€6.00 për orë x 0.80 orë për palë 4.80

Totali i koston Standarde për palë €19.50

Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona

Amadeus Group sh. a.
Raporti i përfundimit të buxhetit
30 qershor 2005

Kosto e prodhimitarisë	Kosto aktuale	Buxheti Fleksibil	Shmangia e koston
Materiali direkt	€40,150	€37,500	€2,650
Puna direkte	38,500	36,000	
2,500			
Shpenzime indirekte	22,400	24,000	
(1,600)			
Kosto totale e prodhimit	101,050	97,500	
€3,550			

Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona

Raporti i shmangieve të materialit direkt
30 qershor 2005

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50		
Totali i njësive të prodh.	<u>x 5,000</u>		
Totali në metër	7,500		
Çmimi për metër	<u>x €5.00</u>		
Totali në euro	€37,500		

Standardi është i bazuar në njësitë e prodhuara aktuale

Raporti i shmangieve të materialit direkt
më 30 qershor 2005

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50		
Totali i njësive të prodh.	<u>x 5,000</u>		
Totali në metër	7,500		
Çmimi për metër	<u>x €5.00</u>		
Totali në euro	<u>€37,500</u>		

€5.00

çmimi

€37,500

sasia

7,500

Totali i kësaj kutie është: €5.00 x 7,500 metra

Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona

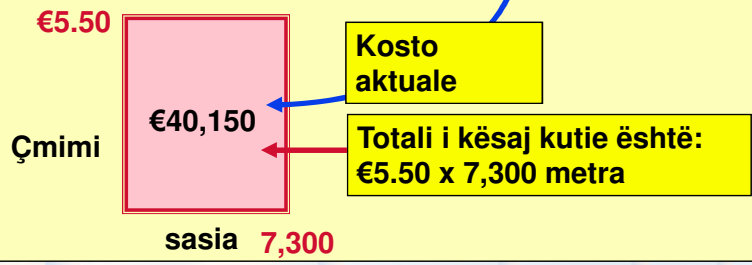
Raporti i shmangieve të materialit direkt
Më 30 qershor 2005

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50	1.46	0.04 (sasia)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej metra	<u>7,500</u>	<u>7,300</u>	200 (sasia)
Çmimi për metër	<u>€5.00</u>	x <u>€5.50</u>	€50 (çmimi)
Gjithsej në euro	<u>€37,500</u>	<u>€40,150</u>	€2,650 (total)

Rezultatet aktuale janë:
 200 metra nën standard
 €50 për metër mbi standard
 €2,650 mbi standard

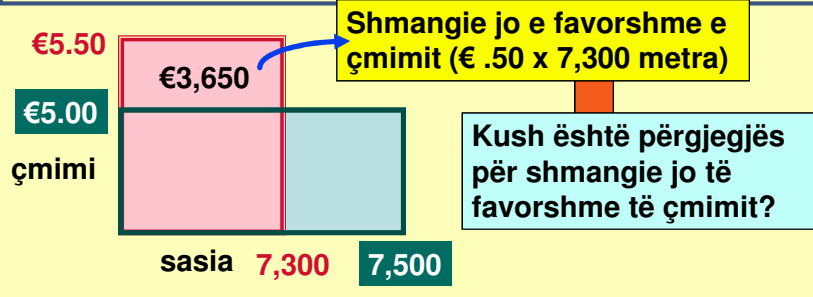
Raporti i shmangieve të materialit direkt
më 30 qershor 2005

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50	1.46	0.04 (sasia)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej metra	<u>7,500</u>	<u>7,300</u>	200 (sasia)
Çmimi për metër	x <u>€5.00</u>	x <u>€5.50</u>	€50 (çmimi)
Gjithsej në euro	<u>€37,500</u>	<u>€40,150</u>	€2,650 (total)

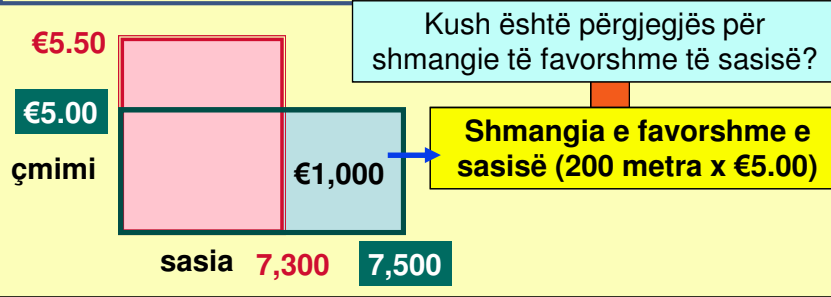
**Raporti i shmangieve të materialit direkt
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50	1.46	.04 (sasia)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej metra	7,500	7,300	200 (sasia)
Çmimi për metër	x €5.00	x €5.50	€ .50 (çmimi)
Gjithsej në euro	€37,500	€40,150	€2,650 (total)

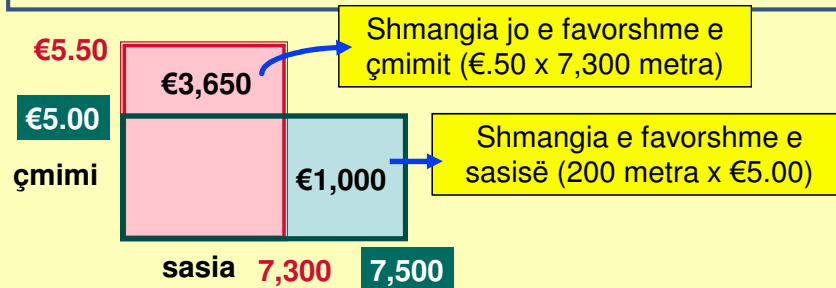
**Raporti i shmangieve të materialit direkt
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50	1.46	.04 (sasia)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej metra	7,500	7,300	200 (sasia)
Çmimi për metër	x €5.00	x €5.50	€ .50 (çmimi)
Gjithsej në euro	€37,500	€40,150	€2,650 (total)

**Raporti i shmangieve të materialit direkt
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Metër katror për njësi	1.50	1.46	.04 F (sasia)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej metra	7,500	7,300	200 F (sasia)
Çmimi për metër	x €5.00	x €5.50	€ .50 J (çmimi)
Gjithsej në euro	€37,500	€40,150	€2,650 J (total)

**Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona**

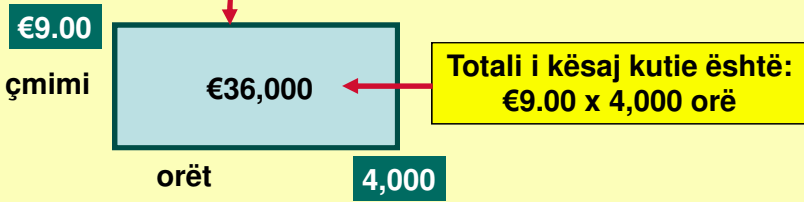
**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80		
Totali i njësive të prodh.	x 5,000		
Gjithsej orë	4,000		
Çmimi për orë	x €9.00		
Gjithsej në euro	€36,000		

Standardi është i bazuar në njësitë aktuale të prodhuara

**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80		
Totali i njësive të prodh.	x 5,000		
Gjithsej orë	4,000		
Çmimi për orë	x €9.00		
Gjithsej në euro	€36,000		

**Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona**

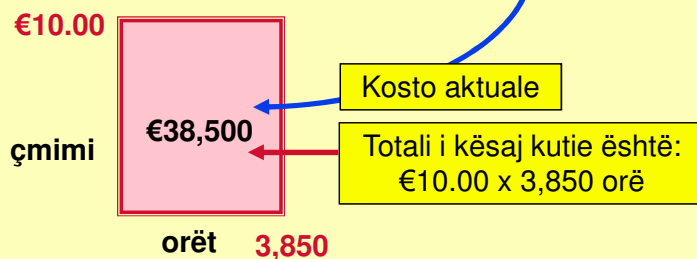
**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80	.77	.03 F (koha)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej orë	4,000	3,850	150 F (koha)
Çmimi për orë	x €9.00	x €10.00	€1.00 J (çmimi)
Gjithsej në euro	€36,000	€38,500	€2,500 J (total)

Rezultatet aktuale janë:
150 orë nën standard
€1.00 për orë mbi standard
€2,500 mbi standard

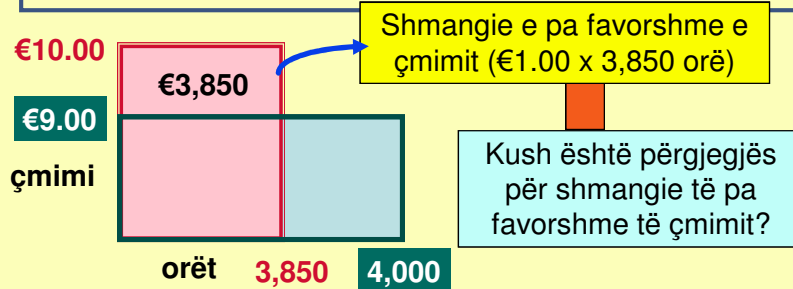
**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80	.77	.03 F (koha)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej orë	4,000	3,850	150 F (koha)
Çmimi për orë	x €9.00	x €10.00	€1.00 J (çmimi)
Gjithsej në euro	€36,000	€38,500	€2,500 J (total)

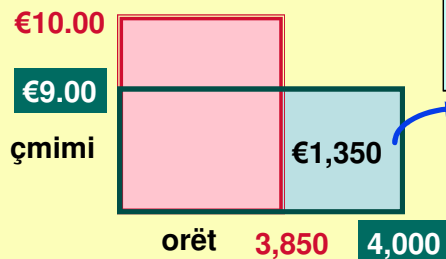
**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80	.77	.03 F (koha)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej orë	4,000	3,850	150 F (koha)
Çmimi për orë	x €9.00	x €10.00	€1.00 J (çmimi)
Gjithsej në euro	€36,000	€38,500	€2,500 J (total)

**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80	.77	.03 F (koha)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej orë	<u>4,000</u>	<u>3,850</u>	150 F (koha)
Çmimi për orë	€9.00	x €10.00	€1.00 J (çmimi)
Gjithsej në euro	<u>€36,000</u>	<u>€38,500</u>	€2,500 J (total)

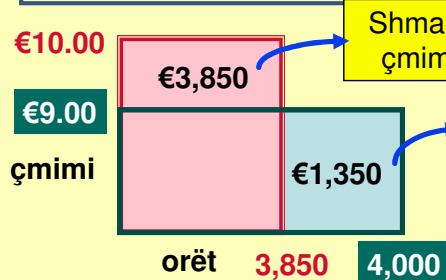

Kush është përgjegjës për shmangien e favorshme të kohës?

Shmangia e favorshme e kohës (150 orë x €9.00)

**Raporti i shmangies së punës direkte
Më 30 qershor 2005**

Përshkrimi	Standardi	Aktuale	Shmangia
Orë për njësi	.80	.77	.03 F (koha)
Totali i njësive të prodh.	x 5,000	x 5,000	
Gjithsej orë	<u>4,000</u>	<u>3,850</u>	150 F (koha)
Çmimi për orë	x €9.00	x €10.00	€1.00 J (çmimi)
Gjithsej në euro	<u>€36,000</u>	<u>€38,500</u>	€2,500 J (total)

Shmangie e pa favorshme e çmimit (€1.00 x 3,850 orë)

Shmangie e favorshme e kohës (150 orë x €9.00)

**Amadeus Group sha.
Shmangiet e kosos indirekte
30 qershor 2005**

	Buxheti i korrigjuar	Kosto aktuale	Shmangia
Kosto variabile (€3.60 x 4,000 orë)	€14,400	€10,400	€4,000
Kosto fikse (€2.40 x 4,000 orë)	9,600	12,000	2,400
Kosto totale	€24,000	€22,400	€1,600

Kosto indirekte aplikohen për
€6.00 për orë të punës direkte
bazuar në 4,000 orë aktuale

Kosto aktuale
indirekte për
ditarin kryesor

**Amadeus Group sha.
Shmangiet e kosos indirekte
30 qershor 2005**

	Buxheti i korrigjuar	Kosto aktuale	Shmangia
Kosto variabile (€3.60 x 4,000 orët)	€14,400	€10,400	
Kosto fikse (€2.40 x 4,000 orët)	9,600	12,000	2,400
Kosto totale	€24,000	€22,400	€1,600

Shmangia e kontrolluar
bazuar në kosto variabile

**Amadeus Group sha.
Shmangiet e kosos indirekte
30 qershor 2005**

	Buxheti i korrigjuar	Kosto aktuale	Shmangia
Kosto variable (€3.60 x 4,000 orët)	€14,400	€10,400	€4,000
Kosto fikse (€2.40 x 4,000 orët)	9,600	12,000	2,400
Kosto totale	€24,000	€22,400	€1,600

Shmangia e vëllimit
bazuar në kosto fikse

**Shmangia e kontrolluar e kosos variable
30 qershor 2005**

Shp. indirekte aktuale variable	€10,400
Shp. Indirekte buxhetore variable (4,000 orë aktuale x €3.60)	14,400
Shmangia e favorshme e kontrolluar	<u>€(4,000)</u>

Shmangia e kontrolluar
matë efikasitetin e
shfrytëzimit të burimeve të
shpenzimeve indirekte

Buxheti i korrigjuar
bazuar në orët e
shfrytëzueshme
aktuale

Amadeus Group Inc.
Kosto Standarde për një palë pantallona

**Shmangiet e vëllimit të koston indirekte fikse
30 qershor 2005**

Vëllimi i buxhetuar (orë të punës direkte)	5,000
Vëllimi aktual (orë të punës direkte)	4,000
Kapaciteti i pa shfrytëzuar (orë pune direkte)	<u>1,000</u>
Çmimi standard fiks	x <u>€2.40</u>
Shmangia e pa favorshme e vëllimit	<u>€2,400</u>

Shmangia e vëllimit matë
përdorimin e burimeve të
koston indirekte fikse

Çmimi i bazuar
në 5,000 orë
pune direkte

Kosto standarde

Edhe një shembull

Kostot standarde

Të shfrytëzojmë
modelin e
përgjithshëm për të
kalkuluar shmangiet
e kostove
standarde, duke
filluar me
materialin direkt.

Shembull i shmangieve të materialit

Millenium Group ka kostot standarde vijuese të materialit për prodhimin e produkteve të miellit.

0.1 kg e miellit për 1 pako biskota €5.00 për kg.

Muajin e fundit janë blerë 210 kg miell për të prodhuar 2,000 pako biskota. Kosto totale e materialit është €1,029.

Shembull i shmangieve të materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 për kg. = €1,029	210 kg. × €5.00 për kg. = €1,050	200 kg. × €5.00 për kg. = €1,000
 <p style="text-align: center;">Shmangia e çmimit €21 e favorshme</p>		 <p style="text-align: center;">Shmangia e sasisë €50 jo e favorshme</p>

Shembull i shmangieve të materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 per kg. = €1,029	210 kg. <div style="border: 1px solid red; padding: 2px; display: inline-block;"> $€1,029 \div 210 \text{ kg}$ $= €4.90 \text{ per kg}$ </div> = €1,050	200 kg. × €5.00 per kg. = €1,000
 <p style="text-align: center;">Shmangia e çmimit €21 e favorshme</p>		 <p style="text-align: center;">Shmangia e sasisë €50 jo e favorshme</p>

Shembull i shmangieve të materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 per	210 kg. × 0.1 kg për pako × 2,000 pako = 200 kg	200 kg. × €5.00 per kg.
= €1,029	= €1,050	= €1,000
Shmangia e çmimit €21 e favorshme		Shmangia e sasisë €50 jo e favorshme

Shënim: Shfrytëzimi i formulave

Shmangia e çmimit të materialit

$$\begin{aligned}
 SH\check{C}M &= SA (\check{C}A - \check{C}S) \\
 &= 210 \text{ kg} (\text{€}4.90/\text{kg} - \text{€}5.00/\text{kg}) \\
 &= 210 \text{ kg} (-\text{€}0.10/\text{kg}) \\
 &= \text{€}21 \text{ F}
 \end{aligned}$$

Shmangia e sasisë së materialit

$$\begin{aligned}
 SHSM &= \check{C}S (SA - SS) \\
 &= \text{€}5.00/\text{kg} (210 \text{ kg} - (0.1 \text{ kg/pako} \times 2,000 \text{ pako})) \\
 &= \text{€}5.00/\text{kg} (210 \text{ kg} - 200 \text{ kg}) \\
 &= \text{€}5.00/\text{kg} (10 \text{ kg}) \\
 &= \text{€}50 \text{ J}
 \end{aligned}$$

Test shpejtë ✓

Supozojmë se vetëm 190 kg të miellit janë shfrytëzuar për të prodhuar 2,000 pako biskota? Çfarë është shmangia e sasisë së materialit? Mos harroni se standardi për pako është 0.1 kg miell për pako me kosto prej €5 për kg.

- a. €50 F
- b. €50 J
- c. €100 F
- d. €100 J

Test shpejtë ✓

Supozojmë se vetëm 190 kg të miellit janë shfrytëzuar për të prodhuar 2,000 pako biskota? Çfarë është shmangia e sasisë së materialit? Mos harroni se standardi për pako është 0.1 kg miell për pako me kosto prej €5 për kg.

- a. €50 F
- b. €50 J
- c. €100 F
- d. €100 J

$$\begin{aligned} \text{SHSM} &= \text{ÇS (SA - SS)} \\ &= \text{€5.00/kg (190 kg - (0.1 kg/pako} \times \text{2,000 pako))} \\ &= \text{€5.00/kg (190 kg - 200 kg)} \\ &= \text{€5.00/kg (-10 kg)} \\ &= \text{€50 F} \end{aligned}$$

Test shpejtë ✓

Nëse standardi i materialit specifikon saktësisht se sa material duhet të jetë në produktin final pa ndonjë hedhurinë, a është gjë e mirë shmangia e favorshme (F) e sasisë së materialit?

- a. Po
- b. Jo

Verifikim i shpejtë ✓

Nëse standardi i materialit specifikon saktësisht se sa material duhet të jetë në produktin final pa ndonjë hedhurinë, a është gjë e mirë shmangia e favorshme (F) e sasisë së materialit?

- a. Po
- b. Jo

Shembull i shmangies së materialit

Standard inc.ka pasur standardin vijues të materialit direkt për të prodhuar një tavolinë:

1.5 metër për një tavolinë me €4.00 për metër

Javën e fundit janë blerë 1,700 metra të materialit për t'u prodhuar 1,000 tavolina.
Kosto totale e materialit është €6,630.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi **aktual** i paguar për njësi të materialit?

- a. €4.00 për njësi.
- b. €4.10 për njësi.
- c. €3.90 për njësi.
- d. €6.63 për njësi.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi **aktual** i paguar për njësi të materialit?

a. €4.00 për njësi.

b. €4.10 për njësi.

c. €3.90 për njësi.

d. €6.63 për njësi.

AP = €6,630 ÷ 1,700 metra
AP = €3.90 për metër.

Test shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të materialit për Standard inc. (SHÇM) për një javë është:

a. €170 jo e favorshme.

b. €170 e favorshme.

c. €800 jo e favorshme.

d. €800 e favorshme.

Test shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të materialit për Standard inc. (SHÇM) për një javë është:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.

- c. €800 jo e fa
- d. €800 e favo

$$\text{SHÇM} = \text{SA}(\text{ÇA} - \text{ÇS})$$

$$\text{SHÇM} = 1,700 \text{ njësi} \times (\text{€}3.90 - 4.00)$$

$$\text{SHÇM} = \text{€}170 \text{ e favorshme}$$

Test shpejtë ✓

Sasia standarde e materialit që duhet të përdoret për t'u prodhuar 1.000 njësi produkti është:

- a. 1,700 €.
- b. 1,500 €.
- c. 2,550 €.
- d. 2,000 €.

Test shpejtë ✓

Sasia standarde e materialit që duhet të përdoret për t'u prodhuar 1.000 njësi produkti është:

- a. 1,700 €.
- b. 1,500 €.
- c. 2,550 €.
- d. 2,000 €.

SS = 1,000 njësi × 1.5 m për njësi
SS = 1,500 kg

Test shpejtë ✓

Shmangia e sasisë (SHSM) të kompanisë për një javë është:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

Test shpejtë ✓

Shmangia e sasisë (SHSM) të kompanisë për një javë është:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

SHSM = ÇS(SA - SS)
SHSM = €4.00(1,700 m. - 1,500 m.)
SHSM = 800 € - jo e favorshme

Shmangia e materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
1,700 m. × €3.90 për m. = €6,630	1,700 m. × €4.00 për m. = € 6,800	1,500 m. × €4.00 për m. = €6,000
Shmangia e çmimit €170 e favorshme		Shmangia e sasisë €800 jo e favorshme

Shmnagiet e materialit

Standard ka blerë dhe shfrytëzuar 1,700 € material. Si llogariten shmangiet nëse shuma e blerjes **dallon** nga shuma e shfrytëzuar?

Shmangia e çmimit llogaritet në tërë sasinë e **blerë**.

Shmangia e sasisë llogaritet vetëm në sasinë e **shfrytëzuar**.

Shmangia e materialit vazhdim

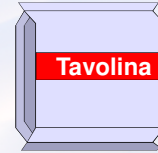

Kompania ka standardin vijues të materialit për të prodhuar një tavolinë:

1.5 metra për tavolinë me €4.00 për metër

Javën e fundit **2,800** metra të materialit janë blerë me një kosto totale prej €10,920, dhe **1,700** € janë shfrytëzuar për të prodhuar 1,000 tavolina.

Shmangia e materialit vazhdim

Sasia aktuale
e blerë

×
Çmimi aktual

2,800 m.
×
€3.90 për m.
= €10,920

Sasia aktuale
e blerë

×
Çmimi standard

2,800 m.
×
€4.00 për m.
= €11,200

Shmangia e çmimit
€280 e favorshme

Shmangia e çmimit është rritur sepse është rritur sasia e blerë.

Shmangia e materialit vazhdim

Sasia aktuale
shfrytëzuar

×
Çmimi standard

1,700 m.
×
€4.00 për m.
= €6,800

Sasia standarde

×
Çmimi standard

1,500 m.
×
€4.00 për m.
= €6,000

Shmangia e sasisë është e pandryshuar sepse sasia aktuale dhe standarde nuk janë ndryshuar.

Shmangia e sasisë
€800 jo e favorshme

Kosto standarde

Shënim

Shmangia e materialit:

- Shmangia e çmimit të materialit

$$SH\dot{C}M = SA (\dot{C}A - \dot{C}S)$$

- Shmangia e sasisë së materialit

$$SHSM = \dot{C}S (SA - SS)$$

Shmangia e punës:

- Shkalla e shmangies së punës

$$ShkSHP = OA (ShkA - ShkS)$$

- Shmangia e efijencës së

$$SHEP = ShkS (OA - OS)$$

Orët aktuale

Shkalla aktuale

Shkalla standarde

Orët standarde të lejuara
për outputet aktuale

Shembull i shmangies së punës

Standard ka pasur standardin vijues të punës direkte për prodhimin e tavolinave:

1.5 orë standarde për tavolinë me €6.00 për orë direkte të punës

Javën e fundit janë punuar 1,550 orë pune direkte me kosto totale të punës prej €9,610 për të prodhuar 1,000 tavolina.

Testi i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi **aktual** (ÇA) për punën për këtë javë?

- a. €6.20 për orë.
- b. €6.00 për orë.
- c. €5.80 për orë.
- d. €5.60 për orë.

Testi i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi aktual (ÇA)
për punën për këtë javë?

- a. €6.20 për orë.
- b. €6.00 për orë.
- c. €5.80 për orë.
- d. €5.60 për orë.

$$\begin{aligned} \text{ÇA} &= \text{€}9,610 \div 1,550 \text{ orë} \\ \text{Ça} &= \text{€}6.20 \text{ për orë} \end{aligned}$$

Testi i shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të punës së
kompanisë (Shçp) për javë është:

- a. €310 jo e favorshme.
- b. €310 e favorshme.
- c. €300 jo e favorshme.
- d. €300 e favorshme.

Testi i shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të punës së kompanisë (SHçp) për javë është:

a. €310 jo e favorshme.

b. €310 e favorshme

c. €300 jo e favorshme

d. €300 e favorshme

SHçp = OA (SHkA - SHkS)
SHçp = 1,550 orë (€6.20 - €6.00)
SHçp = €310 jo e favorshme

Test i shpejtë ✓

Orët standarde (OS) të punës që duhet të kryhen për të prodhuar 1.000 tavolina janë:

a. 1,550 orë.

b. 1,500 orë.

c. 1,700 orë.

d. 1,800 orë.

Test i shpejtë ✓

Orët standarde (OS) të punës që duhet të kryhen për të prodhuar 1.000 tavolina janë:

- a. 1,550 orë.
- b. 1,500 orë.**
- c. 1,700 orë.
- d. 1,800 orë.

SH = 1,000 njësi × 1.5 orë për njësi
SH = 1,500 orë

Test i shpejtë ✓

Shmangia e efijencës së punës (SHEP) për një javë do të jetë:

- a. €290 jo e favorshme.
- b. €290 e favorshme.
- c. €300 jo e favorshme.
- d. €300 e favorshme.

Test i shpejtë ✓

Shmangia e efijencës së punës (SHEP)
për një javë do të jetë:

- a. €290 jo e favorshme.
- b. €290 e favorshme.
- c. €300 jo e favorshme.**
- d. €300 e favorshme.

SHEP = SHKS(OA - OS)
SHEP = €6.00(1,550 orë - 1,500 orë)
SHEP = €300 jo e favorshme

Përmbledhje e shmangies së punës

Orët aktuale × Shkalla aktuale	Orët aktuale × Shkalla standarde	Orët standarde × Shkalla standarde
1,550 orë	1,550 orë	1,500 orë
×	×	×
€6.20 për orë	€6.00 për orë	€6.00 për orë
= €9,610	= €9,300	= €9,000
Shmangia e shkallës €310 jo e favorshme		Shmangia e efijencës €300 jo e favorshme

Kosto standarde

Shënim

Shmangia e punës:

- Niveli i shmangies së punës

$$NSHP = OA (NA - NS)$$

- Shmangia e efijencës së p

$$SHEP = NS (OA - OS)$$

Shmangia e shp. ind. variabile:

- Shmangia e shp.të përgj.variabile të shp

$$SHShPV = OA (ShkA - ShkS)$$

- Shmangia e efijencës së shp.t
përgj.variab.

$$SHEShPV = ShkS (OA$$

Orët aktuale të
bazës së
shpërndarjes

Shkalla aktuale e
shp.të përgj.
variabile

Shkalla
stabelle e
shp.të
përgj.variabile

Orët standarde të lejuara
për outputet stanarde

Shmangia e shpenzimeve të përgjithshme të prodhimtarisë

Standard ka standardin vijues të shpenzimeve të përgjithshme variable për prodhimin e një tavoline:

1.5 orë standarde për një tavolinë me €3.00 orë për orë direkte të punës

Javën e fundit janë punuar 1,550 orë pune për të prodhuar 1,000 tavolina, dhe €5,115 janë shpenzuar në emër të shpenzimeve të përgjithshme variable të prodhimtarisë.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është norma **aktuale** e kompanisë (NA) për shpenzimet variable indirekte të prodhimtarisë për një javë?

- a. €3.00 për orë.
- b. €3.19 për orë.
- c. €3.30 për orë.
- d. €4.50 për orë.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është norma **aktuale** e kompanisë (NA) për shpenzimet variabile indirekte të prodhimit për një javë?

- a. €3.00 për orë.
- b. €3.19 për orë.
- c. €3.30 për orë.**
- d. €4.50 për orë.

$$NA = €5,115 \div 1,550 \text{ orë}$$
$$NA = €3.30 \text{ për orë}$$

Verifikim i shpejtë ✓

Standard ka pasur shmangie të kostos indirekte variabile (SHShIV) për një javë si vijon:

- a. €465 jo e favorshme.
- b. €400 e favorshme.
- c. €335 jo e favorshme.
- d. €300 e favorshme.

Verifikim i shpejtë ✓

Standard ka pasur shmangie të shpenzimeve indirekte variabile (SHShIV) për një javë si vijon:

- a. €465 jo e favorshme.
- b. €400 e favorshme.
- c. €335 jo e favorshme.
- d. €300 e favorshme.

$$SV = OA(NA - NS)$$

$$SV = 1,550 \text{ orë}(\text{€}3.30 - \text{€}3.00)$$

$$SV = \text{€}465 \text{ jo e favorshme}$$

Shmangia e shpenzimeve indirekte variabile të prodhimit

Orët aktuale × Niveli aktual	Orët aktuale × Niveli standard	Orët standarde × Niveli standard
1,550 orë	1,550 orë	1,500 orë
× €3.30 për orë	× €3.00 për orë	× €3.00 për orë
= €5,115	= €4,650	= €4,500
<p>Shmangia e pafavorshme 465 €</p>		<p>Shmangia e efikasitetit e pafavorshme 150 €</p>

Shembull i shmangieeve të materialit

“Ardi Corporation” ka standardin vijues të materialit direkt për gëzof.

0.1 kg. të fijeve të leshit për gëzof me €5.00 për kg.

Muajin e fundit janë blerë 210 kg të fijeve dhe janë bërë 2.000 gëzofa. Kosto totale e materialit është €1.029.

Përmbledhje e shmangies së materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 për kg. = €1,029	210 kg. × €5.00 për kg. = €1,050	200 kg. × €5.00 për kg. = €1,000
Shmangia e çmimit €21 e favorshme		Shmangia e sasisë €50 e pa favorshme

Përmbledhje e shmangies së materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 për kg. = €1,029	210 kg. × €1,029 ÷ 210 kg = €4.90 për kg. = €1,050	200 kg. × €5.00 për kg. = €1,000
<p>Shmangia e çmimit €21 e favorshme</p>		<p>Shmangia e sasisë €50 jo e favorshme</p>

Përmbledhje e shmangies së materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
210 kg. × €4.90 për kg. = €1,029	210 kg. × 0.1 kg për gëzof × 2,000 gëzofa = 200 kg = €1,050	200 kg. × €5.00 për kg. = €1,000
<p>Shmangia e çmimit €21 e favorshme</p>		<p>Shmangia e sasisë €50 jo e favorshme</p>

Shënim: Shfrytëzimi i formulave

Shmangia e çmimit të materialit

$$\begin{aligned}SH\dot{C}M &= SA (\dot{C}A - \dot{C}S) \\ &= 210 \text{ kg} (\text{€}4.90/\text{kg} - \text{€}5.00/\text{kg}) \\ &= 210 \text{ kg} (-\text{€}0.10/\text{kg}) \\ &= \text{€}21 \text{ F}\end{aligned}$$

Shmangia e sasisë së materialit

$$\begin{aligned}SHSM &= \dot{C}S (SA - SS) \\ &= \text{€}5.00/\text{kg} (210 \text{ kg} - (0.1 \text{ kg/gëzof} \times 2,000 \text{ gëzofa})) \\ &= \text{€}5.00/\text{kg} (210 \text{ kg} - 200 \text{ kg}) \\ &= \text{€}5.00/\text{kg} (10 \text{ kg}) \\ &= \text{€}50 \text{ Jo F}\end{aligned}$$

Test i shpejtë ✓

Supozojmë se janë shfrytëzuar vetëm 190 kg të materialit për të prodhuar 2.000 gëzofa? Çfarë është shmangia e sasisë së materialit? Mos harro se standardi për një gëzof është 0.1 kg me kosto prej €5 për kg.

- a. €50 F
- b. €50 JoF
- c. €100 F
- d. €100 JoF

Test i shpejtë ✓

Supozojmë se janë shfrytëzuar vetëm 190 kg të materialit për të prodhuar 2.000 gëzofa? Çfarë është shmangia e sasisë së materialit? Modsi harro se standardi për një gëzof është 0.1 kg me kosto prej €5 për kg.

a. €50 F

SHSM = ÇS (SA - SS)

= €5.00/kg (190 kg - (0.1 kg/gëzof \times 2,000 gëzofa))

= €5.00/kg (190 kg - 200 kg)

= €5.00/kg (-10 kg)

= €50 F

Test i shpejtë ✓

Nëse standardi i materialit specifikon saktësisht se sa material duhet të jetë në produktin final pa ndonjë hedhurinë, a është gjë e mirë shmangia e favorshme (F) e sasisë së materialit?

a. Po

b. Jo

Test i shpejtë ✓

Nëse standardi i materialit specifikon saktësisht se sa material duhet të jetë në produktin final pa ndonjë hedhurinë, a është gjë e mirë shmangia e favorshme (F) e sasisë së materialit?

a. Po

b. Jo

Shembull i shmangies së materialit

Standard ka pasur standardin vijues të materialit direkt për të prodhuar një tavolinë:

1.5 metër për një tavolinë me €4.00 për metër

Javën e fundit janë blerë 1,700 metra të materialit për t'u prodhuar 1,000 tavolina.
Kosto totale e materialit është €6,630.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi **aktual** i paguar për njësi të materialit?

- a. €4.00 për njësi.
- b. €4.10 për njësi.
- c. €3.90 për njësi.
- d. €6.63 për njësi.

Verifikim i shpejtë ✓

Çfarë është çmimi **aktual** i paguar për njësi të materialit?

- a. €4.00 për njësi.
- b. €4.10 për njësi.
- c. €3.90 për njësi.
- d. €6.63 për njësi.

$$\begin{aligned} \text{ÇA} &= \text{€}6,630 \div 1,700 \text{ metra} \\ \text{ÇA} &= \text{€}3.90 \text{ për metër.} \end{aligned}$$

Test i shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të materialit (SHÇM)

për një javë:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

Test i shpejtë ✓

Shmangia e çmimit të materialit (SHÇM)

për një javë:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

$$\begin{aligned} \text{SHÇM} &= \text{SA}(\text{ÇA} - \text{ÇS}) \\ \text{SHÇM} &= 1,700 \text{ njësi} \times (\text{€}3.90 - 4.00) \\ \text{SHÇM} &= \text{€}170 \text{ e favorshme} \end{aligned}$$

Test i shpejtë ✓

Sasia standarde e materialit që duhet të përdoret për t'u prodhuar 1.000 tavolina është:

- a. 1,700 metra.
- b. 1,500 metra.
- c. 2,550 metra.
- d. 2,000 metra.

Test i shpejtë ✓

Sasia standarde e materialit që duhet të përdoret për t'u prodhuar 1.000 tavolina është:

- a. 1,700 metra.
- b. 1,500 metra.**
- c. 2,550 metra.
- d. 2,000 metra.

SS = 1,000 njësi × 1.5 m. për njësi
SS = 1,500 metra

Test i shpejtë ✓

Tavolina

Shmangia e sasisë së materialit (SHSM)
për javë është:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

Test i shpejtë ✓

Tavolina

Shmangia e sasisë së materialit (SHSM)
për javë është:

- a. €170 jo e favorshme.
- b. €170 e favorshme.
- c. €800 jo e favorshme.
- d. €800 e favorshme.

$$\text{SHSM} = \text{ÇS}(\text{SA} - \text{SS})$$

$$\text{SHSM} = \text{€}4.00(1,700 \text{ njësi} - 1,500 \text{ njësi})$$

$$\text{SHSM} = \text{€}800 \text{ jo e favorshme}$$

Përmbledhje e shmangieve të materialit

<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi aktual</u>	<u>Sasia aktuale</u> × <u>Çmimi standard</u>	<u>Sasia standarde</u> × <u>Çmimi standard</u>
1,700 njësi × €3.90 për njësi = €6,630	1,700 njësi × €4.00 për njësi = € 6,800	1,500 njësi × €4.00 për njësi = €6,000
Shmangia e çmimit €170 e favorshme		Shmangia e sasisë €800 jo e favorshme

PYETJE???

Fundi i
ligjeratës
10

